herpy

FROSKER

Common Reed Frog

Hyperolius viridiflavus

En liten, rask sivfrosk fra det østlige og sentrale Afrika som fra savannens vannhull til hager og åkrer kaller som en xylofon i skumringen. *Hyperolius viridiflavus* skifter farge med alder og kjønn, er nattaktiv og lever av små insekter. Den krever et høyt, lyst terrarium med mange planter og formerer seg i vann når regnet setter inn.

Familie: Hyperoliidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**2-3 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**1-2 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Savanne og våtmark**
Hudgift	**Ingen kjent**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 30 × 45 cm** L × B × H for 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Varmeplass	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vannskål** dybde 3-5 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetroll i vann**
Egglegging	**I vann**
Kjønnsmoden	**4-12 mnd.**
Egg per legging	**94-800**
Klekking	**2-5 dager**
Larvetid	**56-120 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Hyperolius viridiflavus er en liten, slank trefrosk i familien Hyperoliidae. Voksne dyr er omtrent 2-3 cm fra snute til kloakk og veier omtrent 2 g. Hunnene er litt større enn hannene. Pupillen ligger vannrett, føttene har utstrakt svømmehud, og snuten er kort. Hannene har en stor, utspilbar strupesekk, og det sitter en stor, kornet hudfold på strupen.

Arten er uvanlig variabel. Mange hanner beholder ungdomsdrakten hele livet: brun til grønn med to lyse striper langs ryggen. Hunnene får derimot en voksendrakt som kan være ensfarget lysegrønn, lysebrun eller kraftig flekket og stripet, og føttene er ofte klart farget. Alle dyr har et mørkt, blåaktig bånd langs sidene som skinner gjennom huden og skyldes pigment i en

bukmuskel. Fargene skifter med lys og temperatur og er ofte klarest når frosken sover på en lys, varm flekk.

Arten ble beskrevet i 1841 av Duméril og Bibron under navnet *Eucnemis viridiflavus*. Taksonomien er omstridt, fordi mønsteret på ryggen varierer så mye. *H. viridiflavus* regnes ofte som et artskompleks med flere enn 50 beskrevne underarter, mens andre deler komplekset opp i ti selvstendige arter. Dyr i handelen er derfor sjelden bestemt til underart og selges ofte som blandede sivfrosker.

Hudgift er ikke dokumentert hos arten. Amfibier håndteres likevel bare når det er nødvendig, og hendene vaskes etter kontakt med dyr eller terrarium.

Arten er kortlevd. I naturen lever de voksne som regel bare omtrent ett år, fordi de sjelden overlever den lange tørketiden, og også i fangenskap eldes de raskt når ynglesesongen er over. Regn med en levealder på 1-2 år.

Utbredelse og leveområde

Hyperolius viridiflavus lever i det østlige og sentrale Afrika: i Etiopia, Sør-Sudan og Sudan, Kenya, Uganda, Rwanda, Burundi, det nordøstlige Kongo og det nordvestlige Tanzania. De fleste registrerte funnene kommer fra Kenya, Rwanda, Kongo og Uganda. Arten er også funnet i Den sentralafrikanske republikk, men opplysningene derfra er usikre.

Den finnes fra lavlandet opp i omtrent 2.400 m høyde i Etiopia og er vanlig nesten overalt der det er egnet leveområde. Den er vurdert som livskraftig (LC) på grunn av den enorme utbredelsen og evnen til å leve i mange slags landskap. Dyr fra vestafrikanske bestander, som tidligere ble regnet til arten, hører etter noen forfattere til andre arter.

> **Naturlig utbredelse:** Etiopia, Sør-Sudan, Sudan, Kenya, Uganda, Rwanda, Burundi, Kongo og Tanzania.

LEVEOMRÅDE

Hyperolius viridiflavus lever i savanne, gressland og skogkanter nær vann. Den sitter på flytende og stående vegetasjon ved dammer, innsjøer, sumper, elver og myrer, og den klarer seg også på dyrkede åkrer, i hager og i bebyggelse. Der den trives, kan det være tette bestander.

Arten formerer seg i alt fra små vannhull til store dammer, oftest i vann som bare står en del av året. Yngelen følger regntiden, som varer flere måneder. Hannene samles ved vannet, kaller fra åpne sitteplasser i skumringen og kjemper om plassene. Om dagen sover froskene på planter, ofte i full sol.

I den lange tørketiden sitter de ungfroskene som overlever, ubevegelige på tørr vegetasjon uten å ete eller skifte hud. De senker stoffskiftet og holder på vannet gjennom en hud som både begrenser fordamping og tar opp fuktighet raskt når regnet vender tilbake. Temperatur og luftfuktighet i leveområdet er ikke målt for arten. Klimaet ligner varm savanne med kjølige netter og kraftig regn i en del av året.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Fire voksne dyr må ha et terrarium på minst 60 × 30 × 45 cm (lengde × bredde × høyde). Arten er liten, men rask og utnytter hele terrariet, så høyde og mange sitteplasser er viktigere enn gulvareal. En gruppe på 5-10 dyr må ha minst 75 × 35 × 50 cm. Et terrarium med frontdør er bedre enn ett som åpnes ovenfra, fordi froskene løper oppover og hopper mot åpningen når de forstyrres. Lokket må slutte tett og ha fint nett, slik at luften skiftes og ingen slipper ut.

Froskene sover på planter om dagen, så beplantningen er viktig. Egnede planter er svigermorstunge, små reirbregner, philodendron med store blader og gullranke. Plantene skylles grundig og står utenfor terrariet i noen uker, slik at gjødsel, bladglans og rester av sprøytemidler forsvinner. Kunstige planter fungerer også. Greiner av drivved, bambus og korkbark gir ekstra sitteplasser.

Bunnen betyr ikke så mye, fordi froskene sjelden går på bakken, men den må være enkel å holde ren. Et lag grus under et nett og et lag fuktig sphagnum oppå holder mosen fra å bli vannmettet, og mosen skiftes bare med noen måneders mellomrom, så lenge terrariet lukter friskt. Kokosmuld og jordblandinger med planter fungerer også. Fuktig kjøkkenpapir er en enkel løsning til en karanteneboks og skiftes flere ganger i uken. Nyinnkjøpte dyr holdes den første måneden i et enkelt oppsatt terrarium, slik at de er enkle å holde øye med.

TEMPERATUR

Om dagen skal temperaturen i terrariet være 22-27 °C, og om natten 18-21 °C. Et fall på omtrent 5 °C om natten er naturlig og sunt. All belysning slukkes om natten.

Et lite, varmt punkt på 29-32 °C under en svak varmepære over en gren eller et bambusrør gir froskene mulighet til å sole seg, og de sover ofte nettopp der om dagen med særlig klare farger. Resten av terrariet holdes på dagtemperaturen, slik at froskene selv kan velge. Hold terrariet unna sørvendte vinduer, og mål temperaturen flere steder med et digitalt termometer.

Frosker som sitter lenge i varmen, tørker ut. Tegn på for lav temperatur er manglende appetitt og dyr som sitter sammenkrøpet. Arten tåler korte svingninger uten problemer.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 60-80 %. Tåkelegg terrariet med rent, lunkent vann hver kveld når froskene våkner, og gjerne lett igjen i løpet av dagen. Froskene drikker og tar opp vann fra blader og vegger, så fuktige blader er viktige. La terrariet tørke litt opp mellom tåkeleggingene, og hold luften i bevegelse gjennom nettåpninger, slik at det ikke blir stillestående og muggent.

I naturen veksler fuktigheten mellom regntid og tørketid. Skal froskene formere seg, tåkelegges det kraftig minst to ganger om dagen, og ventilasjonen innskrenkes, slik at luftfuktigheten nærmer seg 80-100 % i en periode.

VANN OG VANNKVALITET

Sett inn en bred, lav vannskål på 3-5 cm dybde i terrariet, og hold den full hele tiden. Froskene er gode svømmere, sitter ofte i vannet om natten og dykker ned når de blir skremt. Gi dem en lett vei opp av skålen med steiner, bark eller en plante, slik at de ikke drukner. Vannet skiftes hver dag, og døde fôrdyr og ekskrementer fjernes med en gang.

Vannet må ikke inneholde klor eller kloramin. Bruk springvann tilsatt vannbehandler, regnvann eller osmosevann tilsatt mineraler til akvarier. Amfibier tar opp vann og oppløste stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler, krem og hånddesinfeksjon må ikke komme i kontakt med skålen eller terrariet. Skålen skylles med rent vann.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

LYS OG UVB

Arten trenger kraftig lys. Bruk lysrør eller LED med en fargetemperatur på 5.000-6.500 K som dekker hele terrariets lengde, og slå dem på 12 timer om dagen på en tidsbryter. Kraftig hvitt lys fremmer farger og aktivitet. En vanlig glødepære gir varme, men ikke godt lys.

Det er ikke fastslått noe UVB-behov, så UVB er valgfritt. Froskene sover ofte på planter i åpent terreng og får mye sol i naturen, så et lysrør med lav UVB-utstråling (Ferguson-sone 1) er et rimelig tilskudd. Plasser det over nettet i den ene siden, slik at froskene kan velge skygge i resten av terrariet, og gi alltid planter som gir dekning om dagen.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten er en glupsk liten jeger som tar de fleste insekter på størrelse med hodet eller mindre. Grunnfôret er små sirisser på 5-8 mm og flygedyktige bananfluer. Varier med husfluer og små møll. Husfluer kan kjøpes som larver, får forpuppe seg og oppbevares som voksne i kjøleskap i opptil en måned. De kalde, stive fluene drysses ned i terrariet, der de våkner og gir froskene noe å jage.

Fôr 2-4 ganger i uken med så mye at alt er spist i løpet av natten. Er det fôrdyr igjen om morgenen, er det gitt for mye. Er alt borte på få minutter, er det for lite. Regn med 3-6 små sirisser per frosk per fôring. Unge frosker fôres hver dag med bananfluer og helt små sirisser.

Pudre fôret med et fosforfritt kosttilskudd med kalk og D3-vitamin, og velg et tilskudd med vitamin A i form av retinol, ikke betakaroten, som amfibier ikke alltid kan utnytte. Pudre annenhver fôring og hyppigere til ungdyr. Tilskudd kasseres når de har vært åpnet i tre til seks måneder.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Hyperolius viridiflavus er nattaktiv og rask. Om dagen sitter dyrene stille på blader og ruter, og om natten jager de, svømmer i vannskålen og kaller. Kallet er tonalt og minner om en xylofon. Hannene forsvarer en yndlingsplass og kaller høyt, ofte etter tåkelegging, så terrariet hører ikke hjemme på et soverom. Hunnene er stille.

Froskene holdes i en gruppe på minst 4-6 dyr, slik at man opplever adferden deres og kan få dem til å formere seg. Hannene kan slåss om sitteplasser, så terrariet må ha mange greiner og planter, og det må ikke være for mange hanner i forhold til plassen. Froskene er så små og sarte at de ikke bør håndteres. Skal en frosk flyttes, lokkes den over i en liten, gjennomsiktig beholder.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er mindre og slankere enn hunnene og kjennes på kallet og den store strupesekken, som ofte er farget etter en natt med kall. Hunnene er større og tykkere, og eggene kan sees gjennom huden på en hun som er klar til å legge. Mange hanner har ungdomsdrakten som voksne, mens hunnene har en helt annen og ofte mer fargesprakende voksendrakt, så kjønnet kan også sees på fargene. Arten blir kjønnsmoden etter 4-12 måneder, avhengig av klimaet.

PARRING

Arten formerer seg i regntiden. Gruppen må bestå av minst tre-fire hunner og like mange eller flere hanner. Fôr rikelig og variert, gjerne daglig, til hunnene er tydelig tykke av egg. Tåkelegg minst én gang om dagen og én gang om natten, og innskrenk ventilasjonen, slik at luftfuktigheten kommer opp på 80-100 %. Når hannene kaller høyt, også om dagen etter tåkelegging, og hunnene er tykke, er dyrene klare.

Flytt dem til et ynglekammer: et terrarium med 5-12 cm vann i bunnen, flytende og fremstikkende kork og drivved og vannplanter som tusenblad, hornblad, javamose og froskebitt. Lange ranker av gullranke over vannet og over greinene gir ekstra eggleggingssteder. Alternativt kan det vanlige terrariet settes under vann i noen centimeter hvis jord og mose fjernes først. Vannkvaliteten er avgjørende: døde fôrdyr og ekskrementer fjernes, og minst halvparten av vannet skiftes hver uke. Vannskift kan i seg selv sette i gang yngelen. Lykkes det ikke innen noen uker, flyttes dyrene tilbake til det vanlige terrariet, og det ventes en måned før det prøves igjen.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene i klumper på planter under vann eller helt nær overflaten. Eggene sitter i en geléaktig hylle. En hun kan legge flere klumper i løpet av yngleseongen, med omtrent 10-20 dagers mellomrom, og et kull rommer typisk flere hundre egg: fra knapt 100 til 800, i gjennomsnitt omtrent 330. Det er ingen yngelpleie, så de voksne kan bli i ynglekammeret, men eggene flyttes sammen med planten til et eget akvarium hvis rumpetrollene skal oppdrettes.

Rumpetrollene er altetende og lever av alger, plantedeler og små partikler. De tar også knust tørrfôr til fisk og spirulinapulver. Et akvarium med svampfilter og rent, bunnfelt vann er nok. Vannet holdes på 21-24 °C, og en akvarievarmer kan brukes. Skift en del av vannet hver uke, og fjern fôrrester. Unngå overbefolkning, for den gir langsommere vekst og tap.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 2-5 dager, raskest i varmt vann. Rumpetrollene er omtrent 4 cm lange når bakbeina kommer, og forbeina kommer etter 8-16 uker, avhengig av temperatur, fôr og antall.

Når forbeina er kommet, slutter rumpetrollene å ete og kravler opp av vannet før halen er borte. Legg et stykke kork, en gren eller flytende planter i akvariet, slik at de kan komme opp, og sett på nett, for de små froskene klatrer straks opp langs glasset. Når de er kommet opp, flyttes de til et oppdrettsterrarium, og vannet må høyst stå 1 cm høyt til halen er tatt opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene flyttes til en liten, ventilert boks med fuktig kjøkkenpapir, en lav vannskål og noen få planter med brede blader. Hold den fuktig, for ungene tørker lett ut. Etter den første måneden flyttes de til et høyere terrarium.

Når halen er tatt opp, tar ungene flygeløse bananfluer og helt små sirisser hver dag. Støv fôret med kalk og vitaminer ved hver fôring. Sorter ungene etter størrelse, slik at de minste ikke blir utkonkurrert. Unge frosker har ungdomsdrakten, brun til grønn med to lyse ryggstriper, og de voksne fargene kommer med alderen hos hunnene.

Helse og vanlige feil

Hyperolius viridiflavus er hardfør, men dyr fra naturen er ofte magre og stresset. De typiske problemene er:

- Uttørking og for høy temperatur. Tegnene er sløvhet og rynket hud. Kontroller termometer og hygrometer med en gang.
- Avmagring og innvollsparasitter hos viltfangede dyr. Kjøp heller oppdrettede dyr, og hold nyinnkjøpte dyr i karantene.
- Smittsomme sykdommer som chytridsopp og ranavirus. Bruk separate redskaper, og hold nye dyr adskilt fra resten av samlingen.
- Skjelettsvekkelse på grunn av for lite kalk og D3. Pudre fôret.
- Skader fra å løpe inn i ruten eller hoppe ut når lokket åpnes. Bruk frontdør.

En frisk frosk er rund, reagerer raskt og hopper unna når den forstyrres, og har glatt, fuktig hud uten riper og sår. Søk dyrlege med kunnskap om amfibier hvis frosken slutter å ete, har sår, hevelser eller rødlige eller vattaktige områder på huden, eller sitter sløv og avmagret.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.